

1.4.2015

STM/691/2015

Puolustusministeriö
kirjaamo@defmin.fi

Pl. 31
00131 Helsinki

Viite PLM:n lausuntopyyntö 9.2.2015 FI.PLM.2015-218 909/40.0200/2013

STM:N LAUSUNTO PUOLUSTUSMINISTERIÖN LAUSUNTOPYYNTÖÖN KOSKIEN TIEDONHANKINTALAKITYÖRYHMÄN MIETINTÖÄ

Puolustusministeriö on pyytänyt sosiaali- ja terveysministeriön lausuntoa Tiedonhankintalakityöryhmän mietinnöstä. STM esittää lausuntonaan seuraavan.

Kansalliseen turvallisuuteen kohdistuviin uhkiin pitää pystyä reagoimaan tehokkaasti ja ennakoivasti.

Tietoverkkoihin liittyvät uhkakuvat ovat merkittävästi lisääntyneet viime vuosina. Verkkoja käytetään enenevässä määrin tiedustelutoiminnassa, rikosten teon välineinä, mutta myös hyökkäyksissä yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja tai kriittistä infrastruktuuria vastaan. Jotta Suomi voisi suojata yhteiskunnan toimivuuden kannalta tärkeää tietopääomaa ja infrastruktuuria, on välttämätöntä että viranomaisilla on mahdollisuus saada tarkempaa tietoa tietoverkoissa tapahtuvasta toiminnasta. Nykylainsäädäntö ei mahdollista riittäviä keinoja kyberturvallisuuden tilannekuvan kattavaan seurantaan.

Viranomaisten toimintavaltuudet tulee säätää tarkasti lainsäädännössä, oikeuksineen ja velvollisuuksineen. On määriteltävä mitä tietoa voidaan kerätä automatisoidusti, kenen viranomaisen toimesta ja miten viranomaiset voivat jakaa tietoa keskenään. Samoin on määriteltävä lupamennettely silloin kun automatiikalla kerätyn tiedon perusteella halutaan tutkia tarkemmin verkkoliikenteen sisältöä.

On tärkeää, että yksityisyyden suoja koskevat perusoikeudet huomioidaan lainsäädännön kehittämisessä, eikä perustuslaissa määriteltyjä perusoikeuksia saa rajoittaa muissa kuin vakavien rikosepäilyjen tutkinnassa.

Lainsäädännön muutos vaikuttaisi STM:n hallinnonalalla lähinnä tietoverkkorikosten tai niiden epäilyjen tutkintaan ja auttaisi ennalta ehkäisemään kyberuhkien toteutumista. On tärkeää kehittää havainnointikykyä erityisesti valtionjohtoon kohdistuvaa tiedustelutoimintaa vastaan. Lisäksi hallinnonalan vastuulla on useita yhteiskunnan turvallisuusstrategiassa määriteltyjä elintärkeitä toimintoja, joiden turvaaminen on ensiarvoisen tärkeää.

Mietintöä valmisteltaessa sosiaali- ja terveydenhuolto ei ole ollut lainkaan mukana (esimerkiksi kuultavina asiantuntijoina) eikä sitä ole otettu muutenkaan huomioon.

Sosiaali- ja terveydenhuollossa käsiteltävät tiedot ovat pääsääntöisesti arkaluonteisia henkilötietoja ja osittain jopa erittäin arkaluonteisia. Arkaluonteisuus ei liity yksinomaan viestin sisältöön vaan myös viestin olemassaolo ja sen metatiedot ovat arkaluonteisia tai erittäin arkaluonteisia. Näitä tietoja liikkuu jatkuvasti myös tietoverkossa. Terveyspalveluiden tuottajat salaavat tietoliikenteen, mutta kansalaisten ollessa viestinnän toinen osapuoli, salaus ei ole kovinkaan tehokasta ja viestiliikenteen olemassaolo on joka tapauksessa helposti nähtävissä. Tämä tilanne on otettava huomioon mahdollista tiedustelulainsäädäntöä tehtäessä. Sosiaali- ja terveydenhuollon arkaluonteisten henkilötietojen kerääminen masaluonteisesti ei ole missään tapauksessa hyväksyttävää.

Sosiaali- ja terveydenhuollossa on hyvin voimakas tarve siirtää erilaisia palveluita sähköisiksi. Pelko siitä, että näitä yhteyksiä seurataan saattaa vaarantaa koko kehityksen. Tämä puolestaan estää pyrkimykset toiminnan tehostamiseen.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tietoja liikkuu myös rajojen yli. Erityisesti EU-/ETA-maihin suuntautuvaan tietoliikenteeseen on suhtauduttava kuitenkin kotimaiseen liikenteeseen, koska näihin maihin voidaan siirtää sosiaali- ja terveydenhuollon toimintoja.

Periaatteessa olisi mahdollista rajata käsiteltävästä liikenteestä pois kaikki yhteydet, joiden toinen osapuoli on sosiaali- tai terveydenhuollon palveluntuottaja. Asian tekee kuitenkin ongelmalliseksi se, että julkisten ja suurten yksityisten toimijoiden lisäksi maassa on paljon yksittäisiä palveluita tarjoavia ammattilaisia, joiden käyttämät IP-osoitteet saattavat vaihdella jatkuvasti.

Sosiaali- ja terveysministeriöllä ei ole sanottavaa muun tietoliikenteen seurantaan.

Sosiaali- ja terveysministeriö kannattaa työryhmän ehdotusta jatkoselvityksestä ja lainsäädäntöhankkeiden perustamisesta. Työryhmissä tulee olla laaja edustus eri hallinnonaloilta ja jatkotyössä tulee huomioida kaikkien viranomaisten erityistarpeet.

Mikäli mietinnön pohjalta lähdetään valmistelemaan lakimuutoksia, sosiaali- ja terveysministeriön tulee olla mukana valmistelussa.

Kansliapäällikön sijainen,
osastopäällikkö

Raimo Ikonen

Tietohallintopäällikkö

Maarit Puhto

LIITTEET

JAKELU

TIEDOKSI

